

Učiteljski Tovariš.

Glasiló avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: Krajni šolski nadzornik. — Jan Szczeapanik. — Predlog za urejenje učiteljskih plač v Istri. — Učiteljski pravnik. — Društveni vestnik. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Krajni šolski nadzornik.

Gospod urednik! Ni je kmalu zadeve v naših šolskih postavah, ki bi se tako različno tolmačila, kakor je vprašanje o delokrogu naših krajnih šolskih nadzornikov. To pa ni nikakor v korist šoli, zategadelj bi bilo umestno in prav na času, da bi se stvar enotno tolmačila. Šolskim oblastnijam in učiteljstvu mora biti na tem in zelo hvaležen bi Vam bil, ako ponatisnete sledeče vrstice v Svojem cenjenem listu, morda pomorejo nekoliko k temu, da se zadeva začne razmišljevati.

Delokrog krajnih šolskih nadzornikov ne more iti črez delokrog krajnega šolskega sveta, čegar udje so. Ta delokrog je pa natančno označen v § 4. deželne postave z dne 8. marcija 1879. leta. Gre se samo za to, katere točke navedenega paragrafa bi bile posebna skrb krajnega šolskega nadzornika. Po mojem mnenji naj bi imel krajni šolski nadzornik:

1.) skrb za snago v šolskem posloplju in pa da se taisto, kakor tudi šolsko orodje ohrani v dobrem stanu. Zaradi tega bi tudi njemu pristajalo vodstvo enega istopisa vsega potrebnega inventarja (drugi istopis vsega in-

ventarja ima voditi šolski voditelj (točka 2. imenovanega paragrafa);

2.) preudariti, koliko šolskih knjig in drugih pripomočkov za uboge učence je potreba. Krajni šolski nadzornik naj pride dostikrat v šolo, da se more temeljito prepričati, ima li šola učne pripomočke in otroci šol. knjige, pisalno in risalno orodje in potrebne zvezke. Le na ta način bode mogel pri sestavljanji letnega proračuna za stvarne šolske potrebščine šol. voditelja, s katerim morata biti vedno v domembi (§ 15. postave z dne 25. feb. 1870. leta), pri dotičnih predlogih krepko podpirati in druge ude krajnega šol. sveta, ki niso tako poučeni o teh potrebah, prepričati o potrebah teh predlogov;

3.) pri letnem šolskem popisu, ki je stvar krajnega šol. sveta in ne šol. vodstva, bi moral biti krajni šolski nadzornik glavna oseba. On bi moral tak popis napraviti, ker morajo njemu stranke bolj znane biti kakor na novo došlemu ali še le kratek čas poslujočemu šol. voditelju. Pa četudi bi slednji sestavil letni šol. popis, bi moral krajni šolski nadzornik pri tem delu pomagati. Takisto pristojna njemu, da izjemno dopusti v silnih slučajih, da

Jan Szczeapanik.

Spisal Fridolin Kavčič.

V naslednjih vrsticah predstavljam čitateljem mladega moža, ki se je z lastno pridnostjo in s krepko voljo povspel do velikih iznajdb in ki nam zbuja nado, da bo s svojo vztrajnostjo dosegel še marsikaj.

Jan Szczeapanik je bil rojen 12. junija 1. 1872. v Krosnem pod slamnato streho ubogih roditeljev. Ljudsko šolo je dovršil v Krosnem, nekoliko let je obiskaval latinske šole v Jaslem. Ker je bil zelo ubog, ga je trla velika beda.

Roditelja nista mogla zmagovati stroškov za sina, zato je šel na učiteljsko pripravnico v Krakov, da bi hitreje prišel do lastnega kruha. Po dovršenih študijah je bil imenovan za podučitelja v Potoku, pozneje je prišel za učitelja v Korczino z letno plačo 350 gld.!! Korczina je majhna, revna vas blizu Krosnega, katere prebivalci se večinoma bavijo s tkalstvom. Da ga je usoda baš v Korczino privedla, je bila njegova sreča!

Szczeapanik je imel od narave veliko veselje do fizike, posebno bistro glavo pa za akustiko in optiko. Že kot mladenič je mnogo fotografiral in kmalu je začel izdelovati majhne fotografične aparate in razne stroje.

Fotografija in okorne statve Korczinskih kmetiških tkalcev so ga privedle do najznamenitejših iznajdb v tkalski obrti.

Odkar se rabijo Jacquardove statve, to je od početka 19. stoletja do današnjega dne, je ni v tej stroki duhovitejše in znamenitejše iznajdbe od Szczeapanikovih.

Z njegovimi iznajdbami je nastal v tkalstvu velikanski preobrat.

Szczeapanik je samouk v pravem pomenu besede, kajti tehnični in teoretični pouk iz spodnje gimnazije mu ni zadostoval. Vsak prosti trenutek je porabil za učenje fizike, da bi izpopolnil svoje znanje v tej stroki. Izposojeval si je učne knjige od krakovskih profesorjev, ker sam si jih ni mogel nabavati. V kratkem času si je zelo izpopolnil teoretično znanje.

Kot laboratorij si je priredil malo kuhinjo šolskega posloplja, ki je bila napolnjena z nekaterimi fotografičnimi in drugimi aparati, katere je sam izumil in napravil z

se kateri otrok tudi med letom v šolo sprejme (§ 22 drž. post. z dne 14. maja 1869. l.);

4.) pospeševati, kar je mogoče, obiskovanje šole. Krajni šol. nadzornik naj pride dostikrat v šolo pogledat, kako je s šolskim obiskom. Največ nerednosti nastane v šoli iz nerednega šolskega obiska in resnično »samo mož, ki ima toliko ugleda, da nastopi zoper eventualne nerednosti v šoli«, more biti krajni šoli nadzornik. Ker bo tako krajni šolski nadzornik poznal šolski obisk, bode tudi v stanu pri sejah krajnega šolskega sveta, oziroma kadar se stavijo nasveti zastran kazni zoper zanemarjenje obiskovanja šol, primerne nasvete staviti, oziroma jih podpirati;

5.) gledati na disciplino v šoli, kakor tudi na obnašanje učencev zunaj šole. V tem oziru, posebno glede obnašanja učencev zunaj šole, stori ugleden krajni šolski nadzornik lahko dosti. Krajni šolski nadzornik pa bodi mož, ki je prijatelj šole in učiteljstva, ker le takega besede bode učitelj, če že ni na pravi poti, v polni meri uvaževal;

6.) podpirati, kar je mogoče učitelje v njih uradnem delovanju;

7.) poravnati, kar se da, prepire učiteljev med seboj, z občino ali s posameznimi občinskimi udi (kolikor ti prepiri izvirajo iz šolskih zadev);

8.) čuvati nad zaukazanim poučevanjem. Tedaj: čuvati, da se pouk redno pričenja in končava, in ako se od c. kr. okr. šol. sveta odobrena razdelitev ur izpolnuje.

Nikakor pa nima krajni šolski nadzornik pravice, način in snov pouka nadzorovati, tudi ne sme pouka s tem motiti, da bi v pouk posegal, izpraševal, ali ukazoval to ali ono izpraševati. Teh pravic nima niti on, niti drug ud krajnega šol. sveta. Še drugih »uredb narejati, katere bi utegnile potrebne biti« (§ 15. post. z dne 25. feb. 1870. l.) ne sme le jeden posamen ud, ampak samo vesoljna skupščina. »Slovenec« je pred kratkim pisal med drugim: »Krajni šolski nadzornik mora biti tudi toliko peda-

lastno roko. Nekaj magnetov, kosov bakra, železa in žice — to so bili njegovi skromni pripomočki.

Že kot mladenič se je ubijal z iznajdbo daljnogleda (telektroskopa), dasi ni imel nikakega navodila in izpočetka sam ni vedel, na kak način bi se dala izvesti ta misel. A njegov duh je deloval neumorno, ta misel mu ni dala miru, in res se mu je v poznejši dobi posrečila ta iznajdba po žilavi vstrajnosti, ko je poskusil in zopet zavrgel vsaj dvajset različnih načinov. Sestavil je daljnogled, s katerim se s pomočjo električnega toka in selena opazujejo dogodljaji, ki se vršé 500 in več kilometrov daleč.

Telektroskop je bil namenjen za svetovno razstavo pariško in naj bi bil glavna atrakcija razstave. Neki konzorcij mu je ponudil dva milijona frankov, če mu prepusti to iznajdbo, toda žal, aparat tedaj še ni bil zadosti izpopolnjen, ampak ga je bilo treba še izboljšati; to se mu je sedaj popolnoma posrečilo. Poroča mi namreč, da je daljnogled dovršen in me vabi na Dunaj, kjer ga bo prvokrat razkazoval učenemu svetu.

Občudovanja vredno je, s kako dosledno žilavostjo in jekleno voljo je Szczepanik deloval. Mnogokrat bi bil obupal v neprestani borbi, če ne bi imel izredno trdne

gogično izvežban, da more nadzorovati pouk, da more razsojati, ali se izpolnujejo predpisi. Tu je treba najpoprej povedati, da krajni šolski nadzornik nima pouka nadzorovati, ampak samo nad njim čuvati, dalje mu ne pristoja razsodba, ali se izpolnujejo predpisi, pač pa se lahko v nenavzočnosti otrok domeni z voditeljem šole in ako nastopi med njima katera različnost v mnenji, ima vsak izmed nju pravico, si dobiti razsodbe od okrajnega šolskega sveta (§ 15. post. z dne 25. feb. 1870. l.)

V tem oziru je prav poučna sledeča dogodba, s katero se je bavilo upravno sodišče dne 25. aprila m. l. in katero so listi svoj čas prinesli pod naslovom: »Der Ortsschulrath hat kein Schulinspectionsrecht.«

Med udi krajnega šolskega sveta občine Cles na Tirolskem sta bila tudi odvetnik in duhovnik, ki sta vsled poslovne pravice krajnega šol. sveta, nad poukom čuvati, prihajala med učnimi urami v šolske sobe, tamkaj otroke izpraševala in dajala učiteljem tudi navodila v didaktično-pedagogičnem oziru. Učiteljem to ni bilo všeč, zato so se domenili, da ne bodo več dopuščali tacega motenja in škodovanja svoje veljave. V krajnem šolskem svetu je zavladovalo vsled tega veliko ogorčenje, katerega posledica je bila pritožba na okr. šol. svet. Ta pa ni učiteljev kaznoval, kakor so to za trdno pričakovali udje krajnega šolskega sveta, marveč je krajnemu šolskemu svetu kratko in malo prepovedal, na tak način nad poukom čuvati.

S to zadevo so se bavile vse instance in konečno je imelo upravno sodišče zadnjo besedo govoriti.

Zastopnik naučnega ministerstva dr. pl. Breitenberg-Zenoburg je priznal, da ima krajni šolski svet pravico do nadzora v šoli, vendar so pa njemu kot najnižjemu organu samo materijelna vprašanja šole odkazana; tudi ima krajni šolski svet čuvati nad disciplino. Krajni šolski svet ima sicer pravico predstojnim oblastim svoje opazke naznaniti, nikakor mu pa postava ne dopušča v pouk posegati. To

volje. Kamorkoli se je obrnil s svojimi iznajdbami, povsod so ga zasmehovali in zasramovali, češ: »Kaj more neki iznajti kmetiški učitelj?« Ko je bil v stiski, mu nihče ni ponudil za njegove iznajdbe počenega groša. Brez denarja, brez kredita se je boril, dokler se mu ni vendarle posrečilo v osebi podjetnega bankirja parlamentarnega poljskega kluba, gosp. Kleinberga, najti moža, kateri mu je gmotno pomagal, da je mogel svoje iznajdbe izvršiti in izkoriščati. Pozneje je Kleinberg osnoval zadrugo: Société des inventions Jan Szczepanik & Comp. Dunaj III. Ungergasse 12. Szczepanikove epohalne iznajdbe na polju tekstilnega obrta so sledeče:

1. Stroj, s katerim se s pomočjo fotografije izvrši predloga (patrona) za izdelovanje kart, katere potrebuje pri tkanju raznovrstnih obrazcev. Dosihdob je potreboval najboljši v tej stroki izurjeni risar več tednov, da, celo mesecev, da je narisal take predloge. Szczepanikov stroj izvrši to delo mehanično v malo minutah.

Prej je stala taka predloga 20 do 150 goldinarjev, sedaj stane tvorničarja 2 do 10 kron. Szczepanikov stroj deluje precizno in točno brez vsake hibe, kar pri ročnem delu ni bilo mogoče.

pristuje le pedagogično in didaktično na-obraženim osebam in za to je ravno **okrajni šolski nadzornik** postavljen.

Upravno sodišče (predsednik senatni prezident dr. vitez Hennig) je pritrnilo nazorom zastopnika naučne uprave in odbilo pritožbo krajnega šol. sveta kot neutemeljeno.

S to razsodbo so nazori naših klerikalcev, da mora biti krajni šolski nadzornik tudi »pedagogično izvežban, da more nadzorovati pouk«, popolnoma ovrženi. Pač pa mora biti krajni šolski nadzornik, ako hoče postavnim zahtevam zadostiti, prijatelj šole in učiteljstva, ter na to mesto nikakor ne sodi drugačen mož!

—iž.

Predlog za urejenje učiteljskih plač v Istri.

Hrvatski in slovenski poslanci v deželnem zboru istrskem so izročili predsedništvu nastopni predlog:

Ker je bil zakonski načrt o spremembi nekaterih paragrafov deželnega zbora istrskega od dne 3. novembra 1874 o urejenju pravnih odnošajev učiteljskega osobja in o nekaterih spremembah zakona, razpravljanih v seji deželnega zbora dne 11. avgusta 1900, vrnjen, nepotrjen iz razlogov, podpisanim nepoznanim;

ker isti zakonski načrt obseza razdeljenje učiteljskih plač po krajih, a ne po službenih letih in po uspešnem delovanju;

ker se po istem daje gotov povišek učiteljem gotovih krajev in se s tem dela krivica učiteljem vseh drugih krajev;

ker je v istem ohranjen naslov podučiteljev in podučiteljic, dočim imajo jedni in drugi učiti istotako kakor učitelji in učiteljice;

ker se žensko osobje zapostavlja moškemu, dočim ima eno in drugo iste nauke in enake naloge
predlagajo podpisani:

2. Električni stroj za izdelovanje kart, ki se rabijo za statve pri tkanju raznih obrazcev, in ki se napravijo po risalni predlogi (1.) Doslej je šlo to delo zelo počasi izpod rok, dočim je električni stroj izvrši v malo urah.

3. Električne statve, katere tko niti neposredno od patron.

4. Najzanimivejša iznajdba v tej stroki je tkanje v naravnih barvah. Kakršne barve je predloga, ali kaka stvar, bodisi umetna slika, bodisi naravna podoba v tkanini. Po tem načinu se n. pr. cvetoče drevo tké z vsemi nuančami naravnih barv. Szczepanikove iznajdbe so v vseh kulturnih državah patentirane in deloma že uvedene. Baš, ko to pišem, mi je došel od Szczepanika doposlani popis najnovejše, iz njegove delavnice izišle iznajdbe, ki je: »Štedilnik za kurjavo s premogom«. S tem štedilnikom se prihrani 15 do 20% premoga.

To so kratke, skromne črtice iz življenja in delovanja poljskega veleuma, na katerega sme biti ponosno vesoljno Slovanstvo.

Koliko idej in problemov se še snuje v mislih tega veleumnega, mladega Poljaka! Da bi jih srečno dovršil!

Po „Edinosti“.

Visoki deželni zbor izvoli odločiti:

deželni odbor se pozivlja, da čim prej sestavi in predloži deželnemu zboru takov načrt zakona glede urejenja pravnih odnošajev učiteljskega osobja, v katerem bi odpal naslov podučiteljev in podučiteljic, v katerem bi se žensko osobje v vseh dohodkih zjednačilo moškemu osobju, v katerem bi se učitelji in učiteljice s svedočbenim vsposobljenjem razvrstilo v plačilne razrede, ne po krajih ampak po službenih letih od dne vsposobljenja in po vspešnem delovanju, in v katerem bi dobili mesta nadomestni učitelji in učiteljice, ki imajo skušnjo zrelosti.

Obzirom pa z jedne strani na to, da bi moglo miniti mnogo časa, predno bi bil sestavljen tak načrt ter predložen deželnemu zboru, in z druge strani obzirom na to, da je velika večina učiteljskega osobja v skrajni potrebi in v obupnem stanju ter da treba nemudne pomoči, predlagajo podpisani:

Visoki deželni zbor izvoli skleniti:

Deželni odbor se pozivlja, da sporazumno s c. kr. deželnim šolskim svetom in za čas, dokler ne stopi v življenje novi načrt zakona glede urejenja pravnih odnošajev učiteljskega osobja na ljudskih šolah v Istri, istemu učiteljskemu osobju iz povišanja dohodkov, uvedenega v poslednjih letih, daje jednakomeren pravičen povišek, ako je le kakorsibodi mogoče, že za dobo od 1. julija 1901 naprej, vsekako pa od 1. januarja 1902 dalje.

V formalnem pogledu se predlaga, da pride ta predlog temeljem § 37 poslovnega reda kakor nujen takoj v razpravo v zbornici.

Učiteljski pravnik.

Priobčuje „Pedagogičsko društvo“ v Krškem.

(Dalje.)

O kvinkvenijah.

Ko so bili pred 30 leti novi šolski zakoni stopili v življenje, bili so to sicer velika pridobitev nasproti starim šolskim postavam, toda začetkoma so bile učiteljem odmerjene vendar le majhne plače. Tolažilo nas je vendar to, da se nam bodo dohodki po službeno-starostnih dokladah vsakih pet let zviševali. Paragrafe v zakonih, ki govore o petletnicah, razlagali smo si pravilno in v pravem duhu, t. j. v duhu, ki ga je imel zakonodajavec. Razlagali smo si ga tako: Ker pri ljudskem učiteljstvu ni takega avangementa kakor pri uradnikih, nadomestovale nam bodo to povišanje kvinkvenije, katere dobé sicer tudi uradniki redoma od pet do pet let. Učitelji so si torej razlagali: V normalnih razmerah nam bodo kvinkvenije redoma pripoznane. In res, v mnogih slučajih so bile učiteljem redno kvinkvenije odštete. Morali so se sicer učitelji s separatnimi prošnjami za nje potegniti dočim je pri uradnikih njihov predstojnik le uradno naznanil in prosil, da se jim nakaže kvinkvenija, kedar je prišla doba, v kateri jim pripada¹⁾. Nekaj je bilo pa vendar pri podeljevanji učiteljskih petletnic neljubih izjem. V dotičnih paragrafi deželnih šolskih zakonov (za Kranjsko § 30 postave z dne 29. mal. travna 1873. l.) je določilo, da mora učitelj ne samo nepretrgano službo-

¹⁾ Svetujemo tovarišem sploh, da odslej naprej le šolski voditelj uradno prosi za Vas, kadar Vam imajo nakazati kako kvinkvenijo.

vati, ampak tudi s »povoljnim uspehom«. Nepretrgano službovanje je bilo slehernemu učitelju lahko dokazati; »povoljni uspeh« dokazati, to pa ni bilo v njegovi moči. O tem so sodili šolski nadzorniki in šolske gosposke. Naj to povem v konkretnem slučaju. Z vel. srpanom l. 1876. bi bil moral učitelj dobiti že 1. kvinkvenijo, ko je služboval v L., kjer odločuje štajerski deželni šolski svet o kvinkvenijah. Prošnjo je bil pravočasno uložil, toda dokler je služil na Štajerskem, še ni bila rešena (do l. 1878.) Ko je prišel l. 1878. na Kranjsko, uložil je tukaj takoj prošnjo za 1. kvinkvenijo. Tukaj so mu jo slednjič pripoznali z vel. srpanom 1879, in ga tako prikrajšali pri prvi kvinkveniji za 3 leta. Že takrat se mu je dozdevalo, kolika krivica se mu je pripetila, ker so ga prikrajšali, in to po nezakonitem potu. Uložil je pritožbo na c. kr. deželni šolski svet, a bila je odbita. Zoper njegov odlok je šla pritožba na ministerstvo, a je bila tudi odbita. Zakaj pa se ni pritožil na upravno sodišče? To sodišče se je 28. vinotoka 1878 izrazilo, ko se je neki učitelj s Češkega do njega pritožil, da je ono v tej zadevi nekompetentno, rekši, da ako šolske gosposke reko, učitelj ne deluje s »povoljnim uspehom«, tega upravno sodišče ne more preiskovati. Čez 25 let je pa to sodišče priznalo, da je kompetentno, razsojevati tudi o učiteljskih kvinkvenijah, ako šolske gosposke te odbijejo. Pritožil se je učitelj Leopold Holy iz Obora na Moravskem, ker so ga bile šolske gosposke za eno samo leto prikrajšale, in zmagal je. Upravno sodišče je reklo: Druga kvinkvenija se mu je bila zakasnila za eno leto, ker je bil bolan, da ni mogel z uspehom delovati. Toda vsled zakasnenja 2. kvinkvenije se mu tretja ne sme zakasniti, in dobil je že vsled razsodbe upravnega sodišča 3. kvinkvenijo čez 4 leta po 2. petletnici. — To ugodno razsodbo porabljuje zdaj več učiteljev, katerim so se enake krivice godile; zakaj šolske gosposke se morajo zdaj ravnati po razsodbi upravnega sodišča z dne 3. grudna 1898, št. 6578 (v zadevi omenjenega učitelja L. Holy-a). Vsak učitelj mora dobiti 1, 2, 3, 4, 5, ali 6 petletnic, ako je le nepretrgoma služil 5, 10, 15, 20, 25 ali 30 let. Na podlagi § 30. se mu ne sme niti 1. niti 2. in sploh nobena od teh 6 kvinkvenij odbiti, ne sme se mu na podstavi tega § niti $\frac{1}{5}$, $\frac{2}{5}$, $\frac{3}{5}$, $\frac{4}{5}$ ene same kvinkvenije odbiti, ker sicer nastane učitelju velika, prevelika škoda. Povejmo to v navedenem konkretnem slučaju. Ako bi se bila učitelju A. 1. kvinkvenija dala mesto 1876. šele 1877. l., druga kvinkvenija pa že 1881. l., bil bi na škodi le . . . 70 gld. Ako bi bil prikrajšan od prve kvinkvenije — kar je v resnici — tri leta, drugo bi bil dobil pa vendar o pravem času, to je 1881. l., bila bi škoda le 3×70 , t. j. 210 gld. in obresti. A njemu se je bila vsaka kvinkvenija, katerih je že pet, zamudila 3 leta; zato iznaša škoda te zamude v 23 letih 1150 gld. in obresti. Taka velikanska škoda bi se ne bila prigodila, ako bi se bili zakoni prav tolmačili, tako tolmačili, kakor je to storilo lani upravno sodišče. Na podlagi §, ki govori o kvinkvenijah, se učiteljem ne sme učiniti nikakošna škoda. Ako je treba učiteljem že škodovati in jih kaznovati, zgodi naj se to na podstavi zakonskih paragrafov, ki govore o kaznih, osobito o disciplinarnih kaznih. Te kazni so: 1.) posvarilo od deželnega šolskega sveta in 2. še le odtegnjenje ene (ene same) kvinkve-

nije (§ 45. postave kranjske od 20. mal. travna 1873 in § 47 iste postave za eno ali več let). Ako se torej pri katerikoli kvinkveniji učitelja kaznuje za eno leto, je to že 40 ali 60 ali 80 gld. globe; ako za dve leti, je dvakrat toliko itd. Če se pa vrhu tega zakasnjijo vse naslednje kvinkvenije, je to prevelika kazen, kakor se vidi iz tega slučaja, ko ima A brez obresti v 23 letih škode 1150 gld., škode, o kateri je šele vprašanje, ali se mu bode in v sploh v koliki meri povrnila. Da se pa v bodoče take zakonite krivice ne bodo godile, to je zaprečila omenjena razsodba upravnega sodišča z dne 3. grudna 1898. leta, št. 6578.¹⁾ (Po »Uč. Tov.« l. 1899.) (Dalje.)

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Zborovanje „Jubilejske samopomoči“. Po zborovanju »Zaveze« bil je takoj izvanredni občni zbor društva »Jubilejska samopomoč«. Predsednik Fr. Ks. Trošt otvori zborovanje s pozdravom na navzoče člane in poda sledeče poročilo:

Vsled sklepa lanskega občnega zbora vrši se danes izvanredni občni zbor v svrhu premembe pravil.

Za časa zadnjega občnega zbora umrl je tovariš g. nadučitelj Stefan Kovačič pri sv. Marjeti blizo Maribora. Na novo so društvu pristopili štirje člani; izstopilo pa je 7 članov, in sicer 3 prostovoljno, a 4 so se črtali radi neizpolnjevanja dolžnosti. Vseh članov je danes 183, ki redno svoje doneske vplačujejo. Pristopili smo k čekovnemu prometu c. kr. poštne hranilnice.

Dohodkov je bilo od lanskega zborovanja 1352 K 85 h, stroškov pa 724 K 99 h, torej ostanka 627 K 86 h. Od te svote je naloženo v poštni hranilnici 620 K 27 h in v gotovini 7 K 59 h. Rezervni zaklad znaša 1060 K 7 h, ki je naložen v mestni hranilnici ljubljanski.

Skupno premoženje znaša torej 1687 K 95 h, kar je ugodno imenovati pri komaj, še ne 3letnem obstanku društva in v katerem času so se izplačale že štiri podpore v skupnem znesku 1386 K.

Račune so pregledali dne 2. majnika 1901 pregledovalci gg. Armič, Cepuder in Josin. Odbor je pretresal tudi točke v pravilih, ki se imajo premeniti in sicer v korist društva. Občni zbor je po kratki debati sprejel naslednjo premembo pravil, ki se glasi:

§ 3 a). Po društvenikovi smrti izplača — brez ozira na slučaj smrti — društveno načelstvo po sprejemu uradnega mrtvaškega lista in društvene sprejemne listine zakonitim dedičem tolikokrat po 2 K, kolikor šteje društvo udov, čeprav do tega časa še vsi niso doneskov vplačali.

§ 4 a). Vsak društvenik plača po smrti enega društvenika donesek za prihodnji slučaj smrti. Za prvi slučaj plača pri vsprejemu v društvo. Donesek določi odbor po stanji blagajnice, ki pa ne sme presežati 2 K.

§ 7 a). Društveniki morejo biti učitelji in njihove žene ter učiteljice vseh javnih in zasebnih šol po Kranjskem, Štajerskem, Primorskem in Koroškem, ki svoj pristop naznanijo načelništvu.

b) V društvo se sprejemajo le oni, ki še niso stari nad 45 let in se izkažejo z veljavnim zdravniškim certifikatom, da so zdravi, ter plačajo poleg doneskov v § 6. določenih še pristopnino, ki se ravna po starostnih letih in sicer:

Od 20—25 let	2 K 50 h
» 25—30 »	5 »
» 30—35 »	10 »
» 35—40 »	15 »
» 40—45 »	20 »

¹⁾ Na to razsodbo se je oziral celo novi štajerski zakon v točki petletnic.

c) Izključeni in prostovoljno izstopivši društveniki morejo zopet vstopiti v društvo, če doplačajo tolikokrat po 2 K, kolikor slučajev smrti je bilo med društveniki od časa njihovega izstopa.

d) O sprejemu v društvo sklepa društveni odbor, vzrokov o nevsprejemu mu ni treba navajati. Dotične pritožbe razsoja občni zbor.

§ 9. c) Ako ne morejo društveniki zaradi mobilizacije izvrševati svojih dolžnosti, se ne izključi iz društva, temveč se v slučaju njegove smrti izplača dedičem podpora po odtegnjenih zaostalih vplačilih; če se pa vrne, mora doplačati vsa zaostala doplačila.

S tem je bil dnevni red izčrpljen in načelnik Fr. Ks. Trošt zaključil zborovanje.

Dostavek uredništva: To premembo pravil je c. kr. deželno predsedstvo za Kranjsko z dne 28. junija t. l. št. 2634 odobrilo.

Društvo „Jubilejska samopomoč“. Dne 29. junija t. l. umrla je gsp. Marija Kovačič, nadučiteljjeva vdova iz sv. Marjete pri Mariboru. Pokojna je bila članica našega društva, zato sem razposlal vsem društvenikom poštne položnice, da vplačajo znesek 2 K 6 h, oziroma, kjer sta oba zakonska člana, 4 K 12 h za prihodnji slučaj smrti. Prosim, da se čim preje odzovejo in tudi vinarje pošljejo, ker to je za poštne stroške.

Fr. Ks. Trošt, t. č. predsednik.

Društvo učiteljev in šolskih prijateljev okraja ljubljanske okolice je zborovalo 4. julija t. l. na Vrhniki po naznanjenem dnevnem redu.

Ob 9. uri je bila sveta maša za pokojno učiteljico Ivanka Vidic, katere se je udeležilo zbrano učiteljstvo, več šolskih prijateljev, šolska mladina z zastavo. Pri sv. maši peli so dečki pred oltarjem tako ginljivo, da gre g. učitelju Fr. Stojcu, ki je petje vodil in spremljal na orgljah, res vsa zaslužena čast.

Po sv. maši podali smo se, s šolsko zastavo na čelu, na pokopolišče k novemu spomeniku, katerega je postavilo društvo svoji bivši članici in odbornici. Gospod predsednik Josip Gregorin je v krasnem in jedrnatem govoru ob gomili prerano umrle vrle kolegince s prepričevalnimi besedami na kratko opisal vse njeno plodovito delovanje v šoli in zunaj šole — in to z lahkoto, zakaj gdč. Vidic dičile so jako lepe lastnosti. Ona je bila njej izročnim otročičem skromna mati in dobra učiteljica, in sam Bog vé, kolikim siromakom so delile njene roke obilnih darov od bornega zaslužka. Sama je bila skromna in varčna, zato ni ubožec zastoj potrkal na duri njenega stanovanja. Ljubi Bog je pa tudi gotovo uslišal prošnjo nedolžnih otrok in žalujočih siromakov ter ji dodelil večno plačilo v nebesih. Draga Ivanka, prosi Njegovega usmiljenja za tovariše in tovarišice, ki se zaničevani in preganjeni trudimo tukaj na zemlji za dušni in telesni blagor našega milega slovenskega naroda! Prosi tudi za naše sovražnike! Vrli koleginci v slovo zapeli so učitelji še prelepo pesem — »Nad zvezdami«.

Po končani slovesnosti je bilo potem v šolskem posloju društveno zborovanje. G. predsednik je otvoril zborovanje ter konstatiral sklepčnost, izrazil pa je takoj v uvodu — misli nas vseh, da je največ velika mlačnost kriva, da se mnogo tovarišev in več tovarišic tako malo zmeni za interese lastnega stanu. Mlačnost dandanes ne bo pridobila ugleda učiteljskemu stanu, zakaj dan na dan lahko vidimo, da imamo sovražnikov in še najhujših tam, kjer bi se jih človek ne nadejal.

G. govornik pa je z zadovoljstvom pozdravil obilico gostov, zlasti učiteljstvo iz obeh Logatcev, ki se je naše skupščine udeležilo korporativno, pozdravil je dalje deputacijo društva slovenskih učiteljic. Mlačneži in brezbriznice iz ljubljanske okolice, ali morda mislite, da gospodični učiteljici iz oddaljenega Bleda in starodavnega Kranja niste imeli ta dan nobenega važnega opravka doma? Vsem pa bodi v vzgled gospa soproga hromega učitelja g. Bezega s Sostrega, ki je mesto svojega bolnega moža prišla pomoliti — Očenaš — na grob učiteljice-

trpinke za njeni dušni blagor! Vsem gostom bodi čast in naša zahvala!

G. predsednik se je v nadaljnem govoru spominjal umrle članice in odbornice Ivanke Vidiceve in v znak sočutja so vstali zborovalci. Ob spominu na pokojnega gospoda c. kr. dvornega svetnika Merka so zborovalci tudi vstali v znak sočutja! Omenjal je potem važne spremembe pri šolstvu. Upokojenemu dež. š. nadzorniku, gospodu c. kr. dvornemu svetniku Jos. Šumanu ohranimo na pravičnem njegovem uradovanju neomejeno spoštovanje. Imenovanja c. kr. okraj. š. nadzornikov pozdravimo z veseljem, posebej pa imenovanje velečastitega gospoda prof. Vilibalda Zupančiča za naš in kamniški okraj, ker on je nam dober oče in vodnik, neomahljiv prijatelj in pravičen nadzornik. V znak visokega spoštovanja zaklicalo mu je zbrano učiteljstvo »Slava«.

Radostni smo vzeli na znanje imenovanje novega c. kr. dež. š. nadzornika za ljudske šole, gospoda ravnatelja Frančiška Hubada ter poročevalca o šolskih zadevah gosp. c. kr. vladnega svetnika Kaltenegeja. Burno pozdravilo pa je zbrano učiteljstvo predsednikovo naznanilo, da je »Zaveza« imenovala gosp. dr. Ivana Tavčarja in g. ljubljanskega župana Ivana Hribarja častnima članoma.

Po tem otvoritvenem govoru prešli smo potem na posamezne točke dnevnega reda.

Poročilo tajnikovo moralo je žal izostati, ker je bil g. Fr. Lavtižar radi nenadne smrti očetove zadržan se udeležiti zborovanja.

Poročilo blagajnikovo sprejeli pa smo z zadovoljstvom, ker g. Fr. Ks. Trošt nam je z računi pokazal, da društvene finance dobro stojé. Naznanil nam je g. blagajnik dalje, da je občespoštovani prijatelj učiteljev in podporni član našega društva, blagorodni gospod dež. poslanec župan Jelovšek na lastne stroške oskrbel prepeljavo in postavljenje spomenika, ter da je preč. gospod dekan vrhniški brezplačno daroval sveto mašo za pokojno Ivano Vidic.

Društvo se tem potom obema gospodoma še enkrat srčno zahvaljuje. G. blagajnik povedal nam je dalje, da je društvo slovensk. učiteljic prispevalo za spomenik 42 K, zatoraj tudi vrlim kolegincem velja naša srčna zahvala. Račun sta potrdila društvenika gg. Pirc in Kozjak.

Po nasvetu vodil bo še nadalje društvo stari odbor, le mesto umrle odbornice in tajnikove namestnice izvolila se je z vsklikom njena prijateljica gdč. Anka Pour na Vrhniki.

G. tovariš Ivan Cerar je slednjič predlagal, naj se tudi naše društvo oglasi v »Uč. Tov.« in v »Slov. Nar.«, da bodo krogi vedeli, da je tudi učiteljstvo ljubljanske okolice organizovano. Predlog je bil soglasno sprejet z burnim odobravanjem.

G. predsednik se je na to v vznesenih besedah spominjal našega modrega vladarja presvetlega cesarja Franca Jožefa I, koji je dal z novim šolskim zakonom ljudskemu šolstvu zdravo podlago, na kateri tako bujno raste in cvete splošni napredek, ter nas je pozval, da Njegovemu Veličanstvu v znak hvaležnosti in vdanosti zakličemo trikratni »Slava«.

S tem je bil dnevni red dovršen in g. predsednik je zaključil zborovanje.

Odbor se je potem sestavil: G. Jos. Gregorin, predsednik, njegov namestnik g. A. Javoršek, tajnik g. Fr. Lavtižar, blagajnik g. Fr. Ks. Trošt, pevovodja g. Iv. Petrič, odbornik g. Fr. Papler in odbornica in tajnikova namestnica gdč. A. Pour.

Po zborovanju ogledali smo si izvirek Ljublanice; po lepi poti prišli smo dalje k sv. Antonu, kjer je pel njegov zvonček, potem smo si ogledali vzorno tovarno g. Lenarčiča, kjer se je ravno sestavljalo 50 novih harmonijev.

Utrujeni že, podali smo se k g. Jurci, kjer nas je fino in ceno pogostil, pri kaplici dobrega vina pa je bilo lepih in tehtnih govorov kar po vrsti.

G. predsednik Jos. Gregorin napil je vrhniškemu g. županu in udu c. okraj. š. sveta, gospod župan pa je napil učiteljstvu ljubljanske okolice ter jasno povedal, da ima v svojem srcu spoštovanje do učiteljskega stanu že od otroških let ter, da visoko ceni vidni napredek slovenskega učiteljstva.

Drugih lepih in resnih govorov ne omenjam, povedati mi pa je, da je popoldanski vlak pripeljal iz Ljubljane — tri duše sloven. učiteljstva, katere nobena sila ne zadrži doma, ako se gre za ugled učiteljskega stanu. »Zavezin« predsednik g. Luka Jelenc, predsednik dež. slov. učitelj. društva g. Juraj Režek in stokrat obešeni urednik »Uč. Tov.« g. Jakob Dimnik so te tri duše katere smo navdušeno pozdravili v svoji sredi. Čuda torej ni, ako so nam potekale prijetne urice kar bliskoma. Tovariš in tovarišica sta se prijateljsko pogovarjala o svojih nadlogah in težavah ter drug drugemu dajala pogum za naše pošteno nadaljno delovanje. Gg. pevci pa so nas oživljali s krasnim petjem umetnih in narodnih pesmi. Večerni vlak odpeljal nas je mnogo v Ljubljano, drugi razšli so se na druge strani — a vsak udeleženec in vsaka udeleženka pa ima sladko zavest, da je tudi ta dan bil — posvečen stanovski dolžnosti. —iž.

Vabilo k občnemu zborovanju učiteljskega društva za postojnski šolski okraj, ki bode v dan 6. avgusta t. l. ob 1/2 11. uri dopoldne v šoli v Postojni. Razun običajnega dnevnega reda posvetovalo se bode tudi o predlogu, kako naj bi se ustanovili nekaki pododbori učiteljskega društva za vsak sodnijski okraj postojnskega okrajnega glavarstva.

K obilni udeležbi uljudno vabi

odbor.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za gornjegrajski okraj je zborovalo dne 13. junija na Gorici pri Kokarjih. Vkljub slabemu vremenu se nas je zbralo za naše razmere precejšnje število. Bilo nas je 13 pravih članov. Društvo ima 15 pravih članov; v vsem okraju je 21 učiteljskih oseb.

Zapisnik zadnjega zborovanja se ni mogel prečitati zavoljo odsotnosti tajnikove . . . . .! — Zapisnikarjem tega zborovanja se je izbral g. Šijanec-Gorica.

Dolžnost učitelja glede zdravstvenih razmer v šoli. O tem predmetu je prav zanimivo govoril nadučitelj Rečiški g. Klemenčič.

O »Zavezinem« zborovanju na Bledu sta poročala gg. Kocbek in Šijanec. Ta je razpravljal o vsprejemu, zborovanju delegacije in o glavnem zborovanju; prvi je pa poročal o seji upravnega odbora in še marsikaj izza kulis.

»Popotnik« se naroči za vsako šolo in se prične pri našem društvu skrbna agitacija za zavezine liste.

V »Slovincu« je nekdo trdil, da je novo »kmetiško društvo« osnovalo »liberalno jungovsko učiteljstvo« gornjegrajskega okraja in glede na to notico se je sprejela resolucija: »Z ozirom na notico v Slovincu, v kateri se trdi, da je liberalno jungovsko učiteljstvo gornjegrajskega okraja osnovalo »kmetiško društvo«, izjavljamo, da nismo učitelji osnovali tega društva, pač pa smo pripravljani podpirati to in vsako kmetom v resnici koristno napravo, bodisi društvo ali kaj drugega.

Nadalje se je vsprejel tudi sledeči predlog: Učiteljsko društvo gornjegrajskega okraja, zbrano pri zborovanju dne 13. junija 1901, izraža napram postopanju nekaterih nam neprijaznih oseb svoje največje ogorčenje, da isti zlorabljajo proti našemu stanu nevedne kmete, dotičnim kmetom in našemu stanu v škodo.

V utemeljevanje te resolucije je predlagatelj omenil afero Praprotnik—Veninček. Ker bomo o tej zadevi še obširnejše govorili, ne razpravljamo je sedaj natančneje.

Po nekaterih slučajnostih, ki so pa bolj lokalnega pomena, zaključil je predsednik zborovanje, ki je trajalo blizu 3 ure.

Po zborovanju nas je izborno pogostil gostoljubni nadučitelj goriški g. Žagar, ki je ta dan slavil svoj god in ob enem tudi dvajsetletnico bivanja na prijazni Gorici in desetletnico nadučiteljstva.

Da so se govorile razne napitnice in prepevale lepe naše pesmice itd., ni treba posebej omeniti, ker je to itak ob takih prilikah običajno.

Opomnim še, da vkljub napadanju učiteljstva in našega društva si pridobivamo vedno več iskrenih prijateljev. Pred letom dni nismo imeli nobenega podpornega člana, sedaj jih imamo čez 10 in to so sami posestniki, ki so prostovoljno se javili našemu duštvu.

Mi vstajamo, in vas je strah!

Konjiško učiteljsko društvo zboruje v četrtek, dne 8. avgusta t. l. v šoli v Čadramu po nastopnem vsprejedu: I. od 10. do pol 11. ure hospitacija v 3. razredu; II. zborovanje: 1. zapisnik, 2. dopisi, 3. predavanje g. Tribnika, 4. razgovor o normalni tipi za šol. zvezke, 5. vprašalna skrinjica, 6. slučajnosti.

Savinjsko učiteljsko društvo zboruje v četrtek, dne 25. julija ob dveh popoldne na Gomilskem s sledečim vsprejedom: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Poročilo o XIII. glavni skupščini »Zaveze«. Poročevalca gdč. Šantelj in g. Jakše. 4. Event. predavanja. 5. Predlogi. — Mnogobrojne udeležbe pričakuje

odbor.

Književnost in umetnost.

Zaščitnikom Levčevega pravopisa v prevdarek. — To je naslov brošurici, ki je izšla kot ponatis članka, katerega je spisal in v »Ljublj. Zvonu« objavil g. V. Bežek, profesor na gor. ženskem izobraževališču. — Pisatelj te prošurice je razvil svoje nazore glede preosnove in končne uredbe slovenskega pravopisa. V glavnem je mnenje g. profesorja, da se določi slovenski pravopis v onih mejah, ki so pristopni širši masi naroda, a ne le posameznim filologom, ki si itak vsak za se priredi svoj pravopis. Ako pa se hoče narod, t. j. maso vsposobiti za pravopis, treba ga je urediti uprav analogno splošno slovenski narodni govorici in odstraniti iz njega vse izrastke slovničnih ekstravaganč.

Za določitev vseslovenskega in nekega »oficijelnega« pravopisja pa treba po mnenju g. pisatelja, da se skliče enketa jezikoslovcev, katerej bodi poverjena ta za naše slovstvo toli važna naloga.

C. kr. okrajni šolski svet sežanski je izdal tudi letos poročilo o stanju ljudskega šolstva na Krasu v letu 1900.-1901. Sestavil ga je c. kr. okrajni šolski nadzornik g. M. Kante. Obsežno je 3 1/2 tiskane pole. Na prvih 42 str. je spis Ivana Bana, učitelja v Divači, »Jezikovni pouk za III. stopnjo ljudskih šol«. V preteklih dveh letih je obdelal isto stvarino za I. in II. stopnjo, kar bo gotovo jako dobro služilo zlasti začetnikom v težavni učiteljski službi. — Dalje je temeljit sestavek o rezultatih ljudskega štetja na Krasu po vseh občinah in vaseh, primerjaje jih s štetjem l. 1890. — Prav zanimiva je rubrika onih, ki ne znajo ne brati ne pisati. — Slede še razne tabele o učiteljstvu in šolstvu. — Naj bi se povzpeli do takih poročil vsi okrajni šolski sveti!

Prešeren v nemškem prevodu. Dr. Fr. Vidic je zbral in izdal pesmi Prešernove v nemškem jeziku; prevedli so jih razni slovenski in nemški poetje. Skoro največ prevodov je od gg. A. Funtka in H. Penna. Reči se mora, da je duh Prešernov v teh prevodih po večjem zadet jako dobro. Pridejane so zbirki tudi one pesmi, katere je zložil

Prešeren v nemškem jeziku. Knjigo prodaja Alfred Hölder, Dunaj, Rothenthurmstrasse 13. — Slovenskemu učitelstvu Prešerna v nemškem prevodu kar najtopleje priporočamo. Naroča se lahko tudi kar naravnost od izdajatelja in založnika g. dr. Fr. Vidica (Wien, VII. Myrtengasse 20.) Cena lepi knjigi je samo 2 kroni.

Prvi listi, katere so izdali slovenski in hrvatski učiteljski abiturijenti, so izšli. Razpečavanje je prevzela naša »Zaveza«. Cena lepi knjigi, ki obsega 116 strani, je samo 2 K. Upamo, do bo vsak zaveden tovariš(ica) z veseljem segel po tem lepem delu naših najmlajših tovarišev in tovarišic.

Vestnik.

Učiteljski konvikt: Narodna tiskarna v Ljubljani 100 K; g. Rihard Šeber, tiskar v Postojini, 30 K; Postojinsko okrajno učiteljsko društvo 39 K kot čisti dohodek na dan okr. učit. konferencije prirejenega koncerta; Blasnikova tiskarna v Ljubljani 10 kron.

Cesarja Franca Jožefa I. ustanova za učiteljske sirote na Kranjskem: Društvo učiteljev in šolskih prijateljev logaškega okraja 37 K kot čisti dohodek na dan okrajne učiteljske konferencije prirejenega koncerta.

Osebne vesti. G. Florijan Hintner, gimn. profesor in urednik Laib. Schulzeitung-e je imenovan ravnateljem komunalne gimnazije v Welsu. G. H. — dasi Nemeč — je bil tudi med slovenskimi dijaki zelo priljubljen, ker jim je znal lepo predavati, jim bil dobrohoten, naklonjen, pravičen in usmiljen. — Gdč. Franja Tavčar iz Cirknice je imenovana učiteljica v Št. Jerneju, učiteljska kandidatinja Darinka Franke pa učiteljica v Škocjanu. Gdč. Ivana Jamšek, učiteljica na Igu, pride v Mengeš.

Iz Idrije se nam poroča, da je mestni zastop imenoval profesorja na Ljubljanski realki, g. Karola Pirca ravnateljem mestne realke, g. dež. poslanca dr. Dan. Majarona pa častnim meščanom. Čestitamo!

Meščansko šolo dobé v Postojini. Bržkone se bo otvorila še to jesen.

Novo šolsko slosopje bodo zgradili v Št. Jerneju na Dolenjskem. Temeljni kamen so blagoslovili dne 4. t. m. V vogelni kamen so vzdali sedaj veljavne novce in pa listino, na kateri je zapisano ime sedanjega papeža, cesarja, ljubljanskega škofa, župana šentjernejskega, vseh šentjernejskih duhovnikov in učiteljev oziroma učiteljic. — Običajno se zapiše na take listine tudi ime okrajnega šolskega nadzornika, okrajnega glavarja in deželnega predsednika. Čudno, da v Št. Jerneja tega niso storili!

Preloženo bivališče c. kr. okrajnega šolskega nadzornika. C. kr. deželni šolski svet je dovolil, da bode odslej za šolska okraja Krško in Litija določeni c. kr. šolski nadzornik bival v Litiji namestu v Krškem.

Javno predavanje. V imenu »Slovensko šolske Matice« je predaval g. prof. V. Bežek v Gorici dne 13. junija in 4. julija o slovenskem pravopisu. Predavanje je bilo jako zanimivo in prav dobro obiskano. Če dobimo natančneje poročilo, je bomo dragevolje priobčili.

Priporočilo. Sl. šolskim vodstvom in krajnim šolskim svetom priporočamo prav toplo popolno zalogo šolskih tiskovin g. R. Šeberja v Postojini. Šeberjeve šolske tiskovine so tiskane na prav dobrem papirju. Cene tiskovinam so zelo nizke in vsako naročilo se izvrši točno in hitro. Hkrati naznanjamo, da izide v Šeberjevi tiskarni »Ročni zapisnik« že koncem avgusta. Ker je cena temu zapisniku zelo nizka, treba je, da se število naročnikov zviša, da se zamore to podjetje še nadalje obdržati. Torej — svoji k svojim!

Javni izpiti na deželni gluhozemnici so bili, kakor posnamemo iz časopisov, dne 14. t. m. Vemo, da se učitelstvo zanima za razvoj tega zavoda, zato smo drage

volje priobčili popis o otvoritveni slavnosti tega zavoda ter lani in letos objavili vsprejemne pogoje v zavod. Podali bi svojim čitateljem tudi prav radi poročilo o prvem javnem izpitu; žal, da tega ne moremo storiti, ker nas merodajni krogi niso pavabili k temu izpitu, dasi so bili vsi drugi zastopniki žurnalistike povabljeni!

Ebenhoch je podal v gornje avstrijskem deželnem zboru zopet predlog proti učiteljem, katere bi rad spravil popolnoma pod klerikalno komando. Dosti je, če navedemo, da bi moral po tem predlogu učitelj izvrševati ministrantovsko službo. Klerikalni deželni odbor bi imel vso pravno moč nad učitelji. Odpor proti temu novemu naskoku med učitelstvom in delavstvom je splošen. 30 učiteljskih društev je protestiralo proti Ebenhochovemu načrtu.

Zrelostni izpiti na učiteljskem v Gorici. Na goriškem ženskem učiteljskem so napravile v slovenskem oddelku zrelostne izpite z odliko gdč. Curk, Gomilšek, Knittl, Lukan, Selles, Strel, Zega in Zupančič. 20 gdč. je napravilo zrelostne izpite s povoljnim vspehom, in sicer Bezljaj, Car, Černic, Debenjak, Eppih, Karlin, Klančič, Košuta, Lenardič, Logar, Martelanc, Nöth, Orel, Prinčič, Rusnjak, Thaller, Valenčič, Wrišer, Žgur, Žic.

Na c. kr. moškem učiteljskem v Ljubljani so se vršili ustni zrelostni izpiti dne 4., 5., 6. in 8. julija. Oglasilo se je bilo 21 javnih gojencev četrtega letnika in 3 eksternisti. Med pismenimi izpiti sta odstopila dva eksternista, med ustnimi pa eden. Izmed 21 javnih gojencev jih je prebilo 16 izpit z dobrim uspehom (med njimi eden z odliko), 4 smejo ponavljati jeseni izpit iz enega predmeta, 1 je reprobiran na eno leto. Aprobirani so: Alt A. iz Velike Nedelje na Štajerskem (z odliko), Fabinc Franc iz Kostanjevice, Hlebec Karl iz Sevnice, Hren Anton z Dobropolja, Jamšek Viktor iz Rajhenburga, Jankovič Peter iz Ljubljane, Kalan Franc iz Jame pri Kranju, Levstik Ivan iz Oplotice, Pirkovič Ludovik iz Ljubljane, Roš Mihael iz Hrastnika, Sterniša Ivan z Zidanega mosta, Šeme Josip iz Gatine pri Grosupljem, Štrekelj Ivan iz Ljubljane, Turk Anton z Raven pri Št. Vidu nad Cirknico, Zahrastnik Vinko iz Radeč pri Zidanem mostu in Zupanc Rafael iz Nove Štife.

Ustni zrelostni izpiti na c. kr. ženskem učiteljskem v Ljubljani so se vršili od 9.—13. julija. Oglasilo se je 39 javnih gojenk in 1 eksternistinja. 1 javna gojenka se radi boleznii ni mogla udeležiti izpita. Izmed 40 kandidatinj prebilo je izpit 35 z dobrim uspehom (med njimi 4 z odliko), 5 jih pa sme ponavljati jeseni izpit iz jednega predmeta. Aprobirane so: Andolšek Marta iz Radovljice, Bernard Etilda iz Škofje Loke, Bitenc Ana iz Ljubljane, Černe Josipina iz Ljubljane, Dragatin Matilda iz Gorice, Derstvenšek Josipina iz Senova pri Rajhenburgu, Enoh Ana iz Radeč pri Zidanem mostu, Fajdiga Marija iz Št. Vida pri Zatičini, Globočnik Bogomila iz Ljubljane, Grošel Mar. iz Ljubljane, Janša Marija iz Ljubljane, Kalan Sofija iz Velikih Lašč, Kos Julijana iz Rablja, Kovač Marija iz Ljubljane (z odliko), Krašovec Jerica iz Bele cerkve, Lampe Ida iz Metlike, Lapajne Pavla iz Idrije, Mally Ana iz Kranja, Müller Marija iz Ljubljane, Pfeifer Ana iz Ljubljane, Pleško Ema iz Rudolfovega (z odliko), Poganjen Ana iz Št. Ruperta, Poljanec Ana iz Ptuja, Poschar Terezija iz Jereslave pri Kapeli, Pučnik Sofija iz Kranja (z odliko), Sima Bernadina iz Ljubljane, Skaberne Marija iz Kranja, Svetek Albina iz Ljubljane, Tavčar Gabriela iz Rudolfovega, Tschadesch Kamila iz Brna, Umberger Ljudmila iz Ljubljane (z odliko), Uršič Marija iz Št. Vida pri Vipavi, Volc Kristina iz Dobja pri Celju in Vidmar Ivana iz Trsta.

Ministrova žena — učiteljica. Soproga ministerskega predsednika bolgarskega Kavarelova, je bila poprej učiteljica, nego se je omožila. Ali tudi potem se ni izneverila svojemu poklicu; da, tudi potem, ko je Kavarelov postal ministerski predsednik, je ostala zvesta učiteljskemu poklicu.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 835.

Kranjsko.

Na štirirazredni ljudski šoli v Št. Vidu je oddati s pričetkom šolskega leta 1901/2 stalno ali začasno učiteljsko mesto s postavnimi dohodki. Oziralo se bode samo na moške prosilce in imeli bodo prednost tisti prosilci, ki izkažejo sposobnost za poučevanje v risanju na obrtno-nadaljevalni šoli.

Prošnje, pravilno opremljene, je poslati tukajšnjemu uradu uradnim putem do 6. avgusta 1901.

C. kr. okrajni šolski svet v Ljubljani dne 13. julija 1901.

Št. 522.

Na II. mestni deški petrazredni ljudski šoli v Ljubljani je stalno popolniti mesto učitelja s službenimi prejemki, kakor jih ustanavlja zakon z dne 14. maja 1898, dež. zak. št. 25.

Prosvici naj vložijo svoje prošnje do dne 5. avgusta 1901 po predpisanem potu pri zdolaj navedenem šolskem oblastvu.

Po določenem roku dospele ali nedostavno opremljene prošnje se ne bodo vpoštevale.

C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani, dne 18. julija 1901.

Z. 600.

An der dreiclassigen Volksschule zu Hl. Kreuz bei Thurn-Gallenstein ist eine Lehrstelle mit den normalmässigen Bezügen definitiv eventuell provisorisch zu besetzen.

Bewerber um diese Stelle wollen ihre ordnungsgemäss belegten Gesuche im vorgeschriebenen Wege bis 24. Juli 1901 hieramts einbringen.

K. k. Bezirksschulrath Littai, am 8. Juli 1901.

Št. 807.

V šolskem okraju Krškem, popolniti je pričetkom prihodnjega šolskega leta sledeče učiteljske službe z zakonitimi dohodki definitivno odnosno začasno:

1. služba nadučitelja na štirirazrednici v Radečah pri Zidanem mostu;

2. služba nadučitelja na novo zgrajeni dvorazredni šoli v Velikem Pudlegu pri Krškem s stanovanjem po predpisu;

3. druga učiteljska služba na dvorazrednici v Velikem Pudlogu s prostim stanovanjem;

4. služba voditelja na novo zgrajeni jednorazredni šoli v Telčah, sodni okraj Mokronog, s stanovanjem po predpisu;

5. služba voditelja na jednorazrednici v Dobovcu, sodni okraj Radeče;

6. tretja učiteljska služba na trirazrednici v Veliki Dolini, sodni okraj Kostanjevica;

7. druga učiteljska služba na dvorazrednici v Čatežu, sodni okraj Kostanjevica;

8. druga učiteljska služba na dvorazrednici v Trebelnem pri Mokronogu.

Pravilno opremljene prošnje vlagati je predpisanim potom tu sem do 2. avgusta t. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Krškem, dne 12. julija 1901.

Št. 354.

Na dvorazredni ljudski šoli v Dolu je s pričetkom prihodnjega šolskega leta popolniti stalno ali začasno učno mesto s postavnimi prejemki.

Prošnje je poslati predpisanim potom tukajšnjemu uradu do 3. avgusta 1901.

C. kr. okrajni šolski svet v Kamniku, dne 6. julija 1901.

Št. 372.

Na enorazredni ljudski šoli na Brdu je oddati stalno ali začasno mesto učitelja voditelja s postavnimi prejemki.

Prošnje, pravilno opremljene, je poslati tukajšnjemu uradu do 5. avgusta 1901.

C. kr. okrajni šolski svet v Kamniku, dne 13. julija 1901.

Št. 800.

Na dvorazredni ljudski šoli v Šmartnem pod Šmarno goro je oddati stalno ali začasno izpraznjeno mesto s postavnimi prejemki.

Prošnje je poslati predpisanim potom tukajšnjemu uradu do 6. avgusta 1901.

C. kr. okrajni šolski svet Ljubljana, dne 8. julija 1901.

Št. 714.

Na trirazrednici v Grahovem je stalno, oziroma začasno popolniti eno učno mesto s postavnimi dohodki in prostim stanovanjem.

Prošnje so predpisanim potom vlagati semkaj do dne 7. avgusta 1901.

C. kr. okr. šolski svet v Logatcu, dne 7. julija 1901.

Z. 912.

An der dreiclassigen Volksschule in Gross-Laschitz wird die Oberlehrer-Leiterstelle mit den sistemisierten Bezügen zur definitiv, eventuell provisorischen Besetzung ausgeschrieben.

Gehörig instruierte Gesuche sind bis Ende Juli 1901 im vorgeschriebenen Dienstwege hierorts einzubringen.

K. k. Bezirksschulrath Gottschee, am 12. Juli 1901.

Št. 195.

Štajersko.

V šolskem okraju Gornje Radgonskem so s 1. novembrom t. l. sledeče učiteljske službe stalno namestiti, in sicer:

1. Na dvorazredni ljudski šoli pri sv. Duhu, III. pl. red. — učiteljska.

2. Na petrazredni šoli pri sv. Jurju ob Sčavu III. pl. red. — ena učiteljska.

3. Na petrazredni šoli pri Kapeli, III. pl. red. — tri učiteljske.

4. Na trirazredni šoli pri Negovi, III. pl. red. — nadučiteljska in ena učiteljska.

5. Na petrazredni šoli pri sv. Petru, II. pl. red. — ena učiteljska.

Obeh deželnih jezikov zmožni prosilci oziroma prosilke naj vložijo svoje prošnje, katere je opremiti z domovinskim listom, z izpričevalom zrelostnega izpita in učne usposobljenosti, do 1. avgusta t. l. pri dotičnih krajnih šolskih svetih.

Okrajni šolski svet v Gornji Radgoni, dne 8. julija 1901.

Z. 558.

Im politischen Bezirke Cilli sind folgende Lehrstelle definitiv zu besetzen:

1. im Schulbezirke Cilli: a) an der vierclassigen Volksschule in Greis eine Lehrstelle nach der III. Ortsklasse, b) an der dreiclassigen Schule in Doberna eine Lehrstelle nach der II. Ortsklasse, c) an der zweiclassigen Volksschule in Liboje eine Arbeitslehrerinstelle.

2. im Schulbezirke Gonobitz: a) an der vierclassigen Volksschule in Čadram eine Lehrer- eventuell Lehrerininstelle nach der III. Ortsklasse, b) an der vierclassigen Schule in Hlg. Geist bei Loče eine Lehrstelle nach der III. Ortsklasse und mit freier Wohnung;

3. im Schulbezirke St. Marein: an der dreiclassigen Volksschule in Sibika eine Lehrer- eventuell Lehrerininstelle nach der III. Ortsklasse;

4. im Schulbezirke Oberburg: an der dreiclassigen Volksschule in Prassberg und an der zweiclassigen Volksschule in Gorizen (Post Riez) je eine Lehrer- eventuell Lehrerininstelle nach der III. Ortsklasse;

5. im Schulbezirke Tüffer: an der zweiclassigen Volksschule in Gairach eine Lehrerininstelle nach der II. Ortsklasse.

Bewerber um eine dieser Stellen wollen ihre Gesuche, welche mit dem Reifezeugnis, dem Lehrbefähigungszeugnis und dem Heimatscheine instruiert sein müssen, im vorgeschriebenen Dienstwege bis zum 15. August 1901 beim betreffenden Ortsschulrath einbringen.

Cilli, am 1. Juli 1901.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Ljubljani. Naročnino pa prejema g. Francišek Crnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franco. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, $\frac{1}{8}$ strani 10 K, $\frac{1}{4}$ strani 8 K, $\frac{1}{8}$ strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik Radivoj Koréne. — Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.
Tiska „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.